

**Morski Instytut Rybacki w Gdyni
Zakład Ekonomiki Rybackiej**

MORSKA GOSPODARKA RYBNA W 2008 R.

Gdynia, czerwiec 2009

**Morski Instytut Rybacki w Gdyni
Zakład Ekonomiki Rybackiej**

MORSKA GOSPODARKA RYBNA W 2008 R.

Wykonano w ramach tematu E-235

Opracował zespół w składzie:

Stanisław Szostak - rozdz. I, tab. 10 i 17-18

Emil Kuzebski - tab. 11-16, rysunki

Marcin Rakowski - tab. 1-6, rysunki

Teresa Budny - tab. 7-9, rysunki

Gdynia, czerwiec 2009

SPIS TREŚCI

I. WYNIKI GOSPODARKI RYBNEJ W 2008 R.	1
1. Flota rybacka	4
2. Połowy	6
3. Przetwórstwo.....	8
4. Handel zagraniczny	10
5. Rynek	12
6. Zatrudnienie	13
II. TABELE I RYSUNKI	
1. Flota rybacka w latach 2006 - 2008	17
2. Flota bałtycka według klas długości jednostek w latach 2006 - 2008.....	18
3. Wiek floty bałtyckiej w 2008 r. według klas długości.....	19
4. Liczba, pojemność i moc floty kutrowej według portów rejestracji w latach 2006 - 2008	20
5. Liczba, pojemność i moc floty łodziowej według portów rejestracji w latach 2006 - 2008	21
6. Jednostki wycofane z eksploatacji w latach 2004 - 2008 z podziałem na klasy długości	22
7. Połowy według obszarów morskich oraz ważniejszych gatunków ryb i innych organizmów morskich w latach 2006 - 2008	24
8. Połowy na Bałtyku według podobszarów ICES i gatunków z podziałem na kutry i łodzie w 2008 r.....	26
9. Połowy łodziowe na zalewach według gatunków ryb w 2008 r.....	27
10. Wielkość i struktura produkcji przetwórstwa rybnego według grup wyrobów w zakładach przetwórczych zatrudniających 50 i więcej osób w latach 2007 – 2008.....	28
11. Import ryb i przetworów rybnych według grup towarowych w latach 2007 - 2008	30
12. Eksport ryb i przetworów rybnych według grup towarowych w latach 2007 - 2008	30
13. Struktura gatunkowa importu ryb do Polski w latach 2007 – 2008	31
14. Struktura gatunkowa eksportu ryb z Polski w latach 2007 - 2008	31
15. Import ryb i przetworów rybnych według ważniejszych krajów pochodzenia w latach 2007 – 2008	32
16. Eksport ryb i przetworów rybnych według ważniejszych krajów przeznaczenia w latach 2007 – 2008	32
17. Przeciętna liczba zatrudnionych w gospodarce rybnej w latach 2007 - 2008.....	33
18. Przeciętna liczba zatrudnionych rybaków w latach 2007 - 2008.....	33

I. WYNIKI GOSPODARKI RYBNEJ W 2008 R.

Tak jak przed rokiem, również w 2008 r. główna uwaga skupiała się na rybołówstwie bałtyckim i połowach dorszy. Za przekroczenie kwoty połowowej dorszy w 2007 r. Komisja Europejska chciała odebrać Polsce 14 tys. ton tych ryb, ostatecznie wynegocjowano, że będzie to 8 tys. ton oddawane przez 4 lata.¹ Polska zobowiązała się do wzmożenia kontroli floty rybackiej i wyładunków dorszy, ale działania podjęte przez administrację rybacką nie były skuteczne i problem nieraportowanych połowów szybko powrócił. Już pod koniec maja 2008 r. rząd Polski wprowadził zakaz połowów dorszy do końca września dla jednostek powyżej 12 m długości, ponieważ uznał, że roczna kwota połowowa tych ryb była już bliska wyczerpaniu.² Zakaz ten na Bałtyku Wschodnim (obszar ICES 25-32) został przedłużony dla wszystkich jednostek rybackich do końca roku przez Komisję Europejską, która stwierdziła, że przyznana Polsce kwota połowowa dorszy na 2008 r. została już przekroczona.³ Spowodowało to liczne protesty rybaków, których nie do końca zadawały rekompensaty finansowe za przerwanie połowów dorszy bądź całkowite zawieszenie działalności połowowej przez 60 dni w okresie od 1 października do 31 grudnia 2008 r.

Działania te, w połączeniu z dalszą redukcją floty, przyczyniły się do wyraźnego regresu rybołówstwa bałtyckiego w 2008 r. Ogólne połowy spadły poniżej 100 tys. ton, a dotyczyły to wszystkich głównych gatunków ryb. Według oficjalnie raportowanych przez rybaków wielkościach połowów, kwota połowowa dorszy nie została w pełni wykorzystana, bo nastąpiło wcześniejsze zamknięcie ich połowów. W wyniku obowiązującego od 1 stycznia całkowitego zakazu stosowania pławnic, w bardzo niskim stopniu wykorzystano przydzieloną kwotę połowową łososi, załamały się też połowy troci. Spadły połowy ryb pelagicznych (śledzi i szprotów), bo przy słabym popycie i mało atrakcyjnych cenach zbytu rybacy byli bardziej zainteresowani otrzymaniem rekompensat finansowych za postój w porcie.

W zupełnie innej sytuacji znalazło się w 2008 r. rybołówstwo dalekomorskie. Prym wiedz w nim sektor prywatny, który znacznie powiększył swój potencjał połowowy, wprowadzając do eksploatacji 2 nowe, ponad 100 metrowe jednostki. Statki te mają poławiać ryby pelagiczne na łowiskach Maroka i Mauretanii, a także ostroboki poza 200 milową strefą

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 338/2008 z dnia 14 kwietnia 2008 r. dotyczące dostosowania kwot, jakie mają być przydzielone Polsce na połowy dorsza w Morzu Bałtyckim (podrejon 25–32, wody WE) w okresie od 2008 r. do 2011 r.

² Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 maja 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymiarów i okresów ochronnych organizmów morskich oraz szczegółowych warunków wykonywania rybołówstwa morskiego. Dz.U. 88 poz. 538. z dnia 21 maja 2008 r.

³ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1012/2008 z dnia 14 października 2008 r. ustanawiające zakaz połowów dorsza w Morzu Bałtyckim w podrejonach 25–32 (wody WE) przez statki pływające pod banderą Polski.

ekonomiczną Chile, a ich łączne połowy mają sięgać w następnych latach 100 tys. ton. Kurczy się natomiast flota w sektorze publicznym. W 2008 r. zakończyła się długoletnia kooperacja „Dalmoru” z firmami z Nowej Zelandii, a 2 eksploatowane tam trawlerzy mają być sprzedane.

W 2008 r. w MRiRW stworzony został projekt nowej ustawy o organizacji rynku rybnego, której głównym celem było uporządkowanie handlu rybami. Nowa ustawa, mająca zastąpić ustawę o organizacji rynku rybnego i pomocy finansowej w gospodarce rybnego z 2004 r., została uchwalona przez sejm w grudniu. Nie podpisał jej jednak prezydent RP, który uznał, że jeden z artykułów ustawy nadmiernie ogranicza konstytucyjnie gwarantowaną swobodę działalności gospodarczej i skierował ją do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o stwierdzenie niezgodności tego artykułu z Konstytucją.

Najważniejsze dane o gospodarce rybnego w 2008 r. przedstawiono syntetycznie w poniższej tabeli. Dla porównania pokazano w niej także dane z 2 lat poprzednich.

W 2008 r. zmiany wyników gospodarki rybnego miały różny przebieg. Połowy morskie spadły łącznie o 7,2 tys. ton, co było skutkiem dużego regresu połowów bałtyckich. Wzrosły natomiast połowy dalekomorskie, których udział w połowach ogółem zwiększył się do 25%. Główny wpływ miały na to zmiany we flocie sektora prywatnego i lokalizacji łowisk. Flota bałtycka zmniejszyła się netto o 14 kutrów i 19 łodzi rybackich.

Światowy kryzys gospodarczy, który zaostrzył się w drugiej połowie 2008 r. nie miał jeszcze większego wpływu na przetwórstwo rybnego. Przybyło zakładów przetwórczych, a ich finalna produkcja wyrobów konsumpcyjnych tylko nieznacznie (o 1,4%) zmniejszyła się i wyniosła szacunkowo około 345 tys. ton. Jednak przychody przetwórców ze sprzedaży wyrobów w kraju i za granicą były wyższe, bowiem wartość produkcji wzrosła o 8,3%, do szacunkowo około 4,6 mld zł.

Całkowity import ryb i przetworów rybnego do Polski wzrósł o 40,4 tys. ton (10,7%) w stosunku do roku poprzedniego. Wzrosła również jego wartość i to w dużo większym stopniu, bo o 25,6%. Natomiast całkowity eksport ryb i przetworów rybnego był wyższy o 13,9 tys. ton (5,7%), jego wartość wzrosła o 21,2%. Eksport z lądu, który stanowił 79,6% eksportu ogółem, wzrósł o 10,7 tys. ton, a z burt statków o 3,2 tys. ton. Pogorszyło się mocno (o 61,2%) ujemne saldo obrotów handlu zagranicznego w gospodarce rybnego.

Podstawowe wyniki gospodarki rybnej w latach 2006 – 2008.

Wyszczególnienie	2006	2007	2008
POŁOWY (tys. ton)			
1. Połowy ogółem	125,6	133,4	126,2
w tym: dalekomorskie	20,7	25,6	31,5
bałtyckie	104,9	107,8	94,6
STAN FLOTY (na koniec roku)			
2. Liczba statków	884	867	832
- flota dalekomorska ^{a/}	4	4	4
- flota kutrowa	220	212	197
- flota łodziowa	660	651	631
PRZETWÓRSTWO^{b/}			
3. Wielkość produkcji finalnej na lądzie (tys. ton)	391,7	349,8	345,0
4. Wartość produkcji finalnej na lądzie (mln zł) ^{c/}	3 941,7	4 246,3	4 600,0
HANDEL ZAGRANICZNY			
5. Import (tys. ton)	352,0	377,2	417,6
6. Eksport ogółem (tys. ton)	220,9	243,4	257,3
w tym: z lądu	180,8	194,2	204,9
z burt statków	40,1	49,2	52,4
7. Saldo obrotów (mln USD)	- 34,5	- 31,2	- 81,5
RYNEK			
8. Dostawy rynkowe (tys. ton) ^{c/}	264,6	286,5	299,8
9. Spożycie na 1 mieszkańca (kg)			
- relacja pełna	11,7	12,5	13,1
ZATRUDNIENIE (tys. osób)^{c/}			
10. Zatrudnienie ogółem	26,0	26,3	25,8 ^{d/}
w tym: połowy	3,1	3,0	2,7
przetwórstwo	17,1	17,5	17,3 ^{d/}
handel	5,8	5,8	5,8 ^{d/}
11. Zatrudnienie rybaków	2,9	2,8	2,7
w tym: w rybołówstwie dalekomorskim	0,2	0,2	0,2
w rybołówstwie bałtyckim	2,7	2,6	2,5

a/ Tylko wpisane do polskiego rejestru statków.

b/ Wyroby konsumpcyjne.

c/ Dane szacunkowe.

d/ Dane nieostateczne.

Lepsze było zaopatrzenie rynku krajowego w produkty rybne. Dostawy rynkowe wzrosły o 4,6% i wyniosły niemal 300 tys. ton, a średnie spożycie ryb na 1 mieszkańca (bez uwzględnienia połowów wędkarskich) w przeliczeniu na relację pełną (masę żywą ryb) zwiększyło się o 0,6 kg.

Szacowane łączne zatrudnienie w gospodarce rybnej było o 1,9% niższe niż rok wcześniej, o czym zdecydował jego spadek o 0,3 tys. pracowników lądowych w rybołówstwie morskim i 0,2 tys. osób w przetwórstwie rybnym. Na koniec 2008 r. o około 4% zmniejszyła się łączna liczba rybaków.

1. Flota rybacka (tabele 1-6)

Na koniec 2008 r. flota rybacka wpisana do polskiego rejestru statków liczyła 832 jednostki o łącznym tonażu 41 tys. BT i mocy silników 99 tys. kW. Składała się ona z 4 trawlerów dalekomorskich (1 w sektorze publicznym i 3 w sektorze prywatnym), 197 kutrów bałtyckich i 631 łodzi motorowych i wiosłowych.

Flota dalekomorska sektora publicznego należała do jednego armatora – PPPiH „Dalmor”. Na rzecz polskiego rybołówstwa pracował 1 trawler-przetwórnia B-408 „Dalmor II”, który pod polską banderą poławiał kryle na Atlantyku antarktycznym. Własnością armatora pozostawały jeszcze 2 trawlerzy, które od kilku lat pływały pod banderą maltańską i były eksploatowane na wodach nowozelandzkich w spółce „Dalfish Ltd.” z tamtejszymi firmami. W 2008 r. kooperacja ta została zakończona, gdyż w wyniku zaostżenia polityki rządu Nowej Zelandii spółka nie uzyskała już kwot połowowych na 2009 r. Najpierw w maju zakończył połowy trawler B-408 „Altair”. Pozostał on w Nowej Zelandii i został przeflagowany pod polską banderę, ale jego potencjał połowowy należy do Malty, która nie zgodziła się na oddanie go Polsce. W tej sytuacji statek został przeznaczony do sprzedaży. W listopadzie zakończył natomiast połowy trawler B-671 „Atria”, który pozostał pod banderą maltańską i na początku 2009 r. przyłynął do Las Palmas, gdzie ma zostać przeprowadzona transakcja jego sprzedaży. Oba te statki nie zostały ujęte w tabeli 1.

Duże zmiany jakościowe zaszły w 2008 r. w dalekomorskiej flocie prywatnej. Należały one do Północnoatlantyckiej Organizacji Producentów sp. z o.o. (PAOP) i tworzyły ją 3 trawlerzy: „Polonus”, „Alina” i „Anders Gdy 39”. Tylko ten pierwszy był w posiadaniu spółki w końcu 2007 r. Wycofane natomiast zostały z eksploatacji trawlerzy „Wiesbaden” i „Anders Gdy 38”, a we wrześniu i październiku zastąpiły je 2 duże, ponad 100 m trawlerzy rufowe, o zdolności zamrażania ponad 200 ton ryb na dobę i składowania do 2,5 tys. ton ryb każdy. Pierwszy z nich „Alina” został zbudowany w 1995 r. w stoczni w Vigo w Hiszpanii, drugi „Anders Gdy 39” w 1988 r. w stoczni w Stralsundzie w Niemczech. Po tych zmianach tonaż floty PAOP zwiększył się niemal trzykrotnie, a moc silników o ponad 50%. Średni wiek trawlerów obniżył się natomiast o 9,3 lat.

Stan floty kutrowej w 2008 r. zmniejszył się o 15 jednostek (7%)⁴. Łączny tonaż kutrów i moc silników zmniejszyły się o 8% (o 1,4 tys. BT i 4,4 tys. kW). Flota kutrowa była niemal w całości eksploatowana przez armatorów prywatnych. Z przedsiębiorstw sektora

⁴ Jest to ubytek netto, bowiem do eksploatacji wchodziły też nowe kutry bądź ponownie wpisane do rejestru, zastępujące tonaż niektórych z wycofanych. W 2008 r. wycofano łącznie 18 kutrów, a 3 weszły do eksploatacji (tabela 6).

publicznego własną działalność połowową na Bałtyku w 2008 r. prowadziło tylko PPIUR „Szkuner”, eksploatując 8 kutrów rufowych B-403/410 i B-280 (w październiku 1 kuter B-410 został przekazany armatorowi prywatnemu).

W strukturze floty kutrowej nastąpiły niewielkie zmiany. Najwięcej statków ubyło w grupie kutrów 26 m i większych, w której stan floty zmniejszył się o 5 jednostek (15%). O 4 jednostki zmniejszył się potencjał najliczniejszej i najstarszej grupy kutrów 15-17,9 m (4%), o 3 jednostki (14%) kutrów 18-19,9 m, o 2 jednostki (8%) kutrów 25-25,9 m i o 1 jednostkę (4%) wśród kutrów 23-24,9 m. Nie zmieniła się liczba kutrów 20-22,9 m. Redukcja floty przebiegała różnie w poszczególnych portach rybackich. Najwięcej, 6 kutrów ubyło w Gdyni, 3 w Kołobrzegu, a 2 w Świnoujściu. W 6 portach stan zarejestrowanych kutrów zmniejszył się o 1 jednostkę, a w 4 portach nie zmienił się. Z kolei o 2 jednostki powiększył się stan floty kutrowej we Władysławowie.

Średni wiek kutrów na koniec 2008 r. zwiększył się o 0,9 roku i wynosił 39,8 lat. W poszczególnych grupach kutrów, jak i w poszczególnych portach ich rejestracji, zmiany tego wskaźnika były różne. Obniżył się o 0,7 roku średni wiek kutrów 18-19,9 m i o 0,3 roku kutrów 26 m i większych oraz o 5,9 lat wszystkich kutrów zarejestrowanych w Gdyni. Najwięcej natomiast wzrósł średni wiek kutrów 20-22,9 m (o 2,3 lat) i wszystkich kutrów zarejestrowanych w Świnoujściu (o 2,8 lat).

Flota kutrowa jest więc ogólnie bardzo stara, choć wiek nie przesądza jeszcze o złym stanie technicznym kutrów. Wiele zaawansowanych wiekowo jednostek poddanych zostało całkowitej modernizacji i są obecnie wyposażone w nowe silniki oraz nowoczesne urządzenia nawigacyjne i połowowe. Tylko 1 kuter nie przekroczył jeszcze wieku 15 lat, a 24 wieku 25 lat. Kutrów starszych niż 25 lat było w 2008 r. aż 173 (88% stanu floty). Ponad połowa ogólnej liczby kutrów (62%) pływała dłużej niż 35 lat, a 72 jednostki (37%) ponad 45 lat. Najliczniejsza grupa jednostek rybackich - kutry 15-17,9 m (44% stanu floty), miały w 2008 r. średnio 49,1 lat. Z kolei najmłodszymi jednostkami we flocie bałtyckiej były kutry 26 m i większe, których średni wiek w 2008 r. sięgał 27,2 lat. Ponad połowa wszystkich kutrów (56%) zarejestrowana była w 3 portach: Władysławowie, Ustce i Kołobrzegu. Największą bazą było Władysławowo, gdzie stacjonowało 57 jednostek.

Flota łodziowa na koniec 2008 r. składała się z 631 łodzi motorowych i wiosłowych. Liczbę łodzi pomocniczych, które nie były wpisane do rejestru statków, szacuje się na około 130. W stosunku do roku poprzedniego stan floty łodziowej znajdującej się w rejestrze

statków zmniejszył się o 20 jednostek (3%)⁵, przy czym w grupie jednostek o długości poniżej 12 m liczba łodzi zmniejszyła się o 19 (3%), a wśród jednostek 12-14,9 m o 1 (2%). Zdecydowaną większość (601 jednostek, tj. 95%) stanowiły łodzie motorowe. Moc ich silników wynosiła 30,4 tys. kW i była o 1 tys. kW (3%) niższa niż rok wcześniej. Dominującą grupą były łodzie w wieku do 25 lat (61%), a jednostek pływających dłużej niż 45 lat było 43 (7%). Średni wiek floty łodziowej na koniec 2008 r. wynosił 23,4 lat i był o 0,7 roku wyższy niż rok wcześniej. Największą bazą floty łodziowej była Ustka, gdzie stacjonowały 52 jednostki.

2. Połowy (tabele 7-9)

W 2008 r. polskie połowy morskie wyniosły 126,2 tys. ton, czyli o 7,2 tys. ton mniej (5,4%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Połowy bałtyckie spadły o 13,2 tys. ton (12,2%), a dalekomorskie wzrosły o 5,9 tys. ton (23%). Połowy na Bałtyku wyniosły 94,6 tys. ton, a więc spadły poniżej 100 tys. ton, a taki ich poziom w historii polskiego rybołówstwa notowano do 1965 r.

Podobnie jak rok wcześniej, statek PPPiH „Dalmor” poławiał wyłącznie na łowiskach Atlantyku antarktycznego, natomiast statki PAOP prowadziły połowy na środkowo-wschodnim Atlantyku oraz północno-wschodnim Atlantyku, a z uwagi na mało satysfakcjonujące wydajności połowowe krewetek zrezygnowały z eksploatacji północno-zachodniego Atlantyku. Połowy na Atlantyku antarktycznym wzrosły o 0,5 tys. ton (6,3%) w porównaniu z rokiem poprzednim i stanowiły 26,7% połowów dalekomorskich ogółem. Jednak głównym rejonem połowów floty dalekomorskiej w 2008 r. stały się łowiska środkowo-wschodniego Atlantyku, na które skierowane zostały 2 nowe trawlerzy spółki PAOP. W ciągu ostatnich 3 miesięcy 2008 r. złowiły one 17,7 tys. ton różnych ryb pelagicznych (ostroboki, sardynki, makrele, sardynele i sardele), czyli 56,2% całkowitych połowów dalekomorskich. Pozostała część połowów pochodziła z północno-wschodniego Atlantyku, ale w porównaniu z rokiem poprzednim były one tam już znacznie niższe (o 11,8 tys. ton, tj. o 68,6%).

⁵ W 2008 r. wycofano łącznie 39 łodzi, a 19 nowych bądź ponownie wpisanych do rejestru weszło do eksploatacji, w tym 16 jednostek poniżej 12 m i 3 jednostki o długości 12-14,9 m (tabela 6).

W strukturze gatunkowej połowów dalekomorskich w 2008 r. dominowały ostroboki (37,1% całości), a na drugie miejsce spadły kryle (26,7%). Mniejszą rolę odgrywały sardynki (9,5%), dorsze (6,7%), makrele (5,5%) halibuty (5%) i czarniaki (4,7%).

W rybołówstwie bałtyckim spadek połowów wystąpił zarówno na kutrach, jak i na łodziach. Połowy kutrowe były niższe o 10,7 tys. ton (11,6%), a łodziowe o 2,5 tys. ton (16,3%). Te drugie stanowiły 13,5% ogólnych połowów bałtyckich (14,2% w 2007 r.). Połowy spadły w 2 rejonach Bałtyku – na wschodnim wybrzeżu o 12,8 tys. ton (26,6%) i na środkowym wybrzeżu o 3,8 tys. ton (7,9%), przy czym połowy łodzi były tu minimalnie wyższe niż przed rokiem, natomiast w rejonie zachodniego wybrzeża połowy wzrosły o 3,4 tys. ton (29,3%) za sprawą przeszło dwukrotnie wyższych połowów kutrów. Środkowe wybrzeże było w 2008 r. głównym rejonem połowów na Bałtyku z udziałem 46,7% (przed rokiem 44,5%). Na wschodnie wybrzeże przypadało 37,2 % połowów ogółem, a na zachodnie 16,1% (rok wcześniej odpowiednio 44,6% i 10,9%).

Znacznie, bo o 0,9 tys. ton (24%) spadły łączne połowy na zalewach. Na Zalewie Szczecińskim były one niższe o 0,3 tys. ton (12,7%), a na Zalewie Wiślanym o 0,6 tys. ton (38,7%). Do 64,8% w połowach na zalewach ogółem wzrósł udział Zalewu Szczecińskiego (56,4% w 2007 r.), a najwięcej złowiono w nim płoci (38,7%), okoni (28,7%) i leszczy (24,9%). Na Zalewie Wiślanym dominującym gatunkiem pozostawały śledzie (49,6%).

W strukturze gatunkowej połowów bałtyckich dominowały nadal szproty (58,6% udziału). Na kolejnych miejscach znajdowały się śledzie (18%), dorsze (10,7%) i stornie (9,6%). Połowy tych wszystkich głównych gatunków ryb były w 2008 r. niższe niż przed rokiem: szprotów o 4,7 tys. ton (7,8%), śledzi o 5,1 tys. ton (23,1%), dorszy (oficjalnie raportowanych) o 0,9 tys. ton (8%) i storni o 1,6 tys. ton (15%). Połowy innych gatunków ryb również zmniejszyły się łącznie o 25%. Wśród nich połowy troci spadły o 73,7%, łososi o 52,5%, leszczy o 16,9%, płoci o 14,3%, okoni o 13,8% i sandaczy o 33,7%. Wyższe były tylko połowy turbotów o 21,7%, a połowy węgorzy utrzymały się na takim samym poziomie.

Kwoty połowowe przyznane Polsce na 2008 r. nie zostały przez naszych rybaków wykorzystane dla żadnego z limitowanych gatunków ryb. Zaznaczyć trzeba, że mówimy tu o oficjalnych statystykach dotyczących połowów poszczególnych gatunków ryb. Oficjalne połowy dorszy i łososi, określone na podstawie raportów rybaków, wskazują na wykorzystanie limitów odpowiednio w 83%⁶ i 38% (rok wcześniej 73% i 67%), przy czym

⁶ Zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1012/2008 z dnia 14 października 2008 r. kwota połowowa dorsza przyznana Polsce w podrejonach 25-32 (wody WE) została wyczerpana 26 września, chociaż połowy raportowane przez rybaków w tych podrejonach były niższe i wyniosły 8,7 tys.ton.

kwota połowowa dorszy była niższa o 2,9 tys. ton, a łososi o 4 tys. sztuk (około 2 tony) niż w 2007 r. Limit połowowy na śledzie został wykorzystany w 38%, co oznaczało pogorszenie w stosunku do roku poprzedniego o 18%, przy czym wielkość kwoty połowowej w 2008 r. była o 5 tys. ton wyższa w porównaniu z rokiem poprzednim. Kwota połowowa szprotów wykorzystana została tylko w 39% (48% rok wcześniej), przy jej poziomie wyższym o 16,1 tys. ton.. Tak jak i w poprzednich latach duża część połowów tych ryb była przeznaczona na cele paszowe. Szacuje się, że na cele konsumpcyjne (konserwy, wędzenie) polskie przetwórstwo zagospodarowuje do 40 tys. ton szprotów, a pozostałą część przeznacza się na pasze, wyładowując je głównie w portach duńskich.

Reasumując, połowy na Bałtyku i zalewach stanowiły w 2008 r. 75% ogólnych połowów (rok wcześniej 80,8%). Reszta przypadała na łowiska dalekomorskie, wśród których głównym rejonem był środkowo-wschodni Atlantyk z udziałem 14% połowów ogółem. W 2008 r. połowy sektora prywatnego wyniosły 23,1 tys. ton surowca, co stanowiło 73,3% ogólnych połowów dalekomorskich (przed rokiem 17,7 tys. ton i 69,1% udziału). Na Bałtyku sektor prywatny dominuje już od lat, a na niedużą skalę uczestniczy jeszcze przedsiębiorstwo sektora publicznego „Szkuner”. W 2008 r. kutry tego armatora złowiły 7,3 tys. ton ryb, czyli 7,7% ogólnych połowów bałtyckich (10,3% rok wcześniej). W porównaniu z rokiem poprzednim połowy bałtyckie sektora publicznego zmniejszyły się o 3,8 tys. ton (34,2%).

Łącznie wśród złowionych przez polskie rybołówstwo ryb i organizmów morskich największy udział miały w 2008 r. szproty (43,9%), wyprzedzając śledzie (13,5%), dorsze (9,7%), ostroboki (9,3%) i stornie (7,2%). Zwiększył się udział kryli, z 5,9% w 2007 r. do 6,7%. Pięć dominujących gatunków stanowiło razem 83,6% całkowitych połowów morskich.

3. Przetwórstwo (tabela 10)

W końcu 2008 r. w rejestrze Głównego Inspektoratu Weterynarii (GIW) znajdowały się 244 zakłady przetwórcze uprawnione do handlu produktami rybnymi na obszarze UE, o 8 więcej niż przed rokiem (16 zakładów wpisano do rejestru, a 8 wykreślono). Należały one do 236 przedsiębiorstw, z których 2 posiadały po 3 zakłady przetwórcze, a 4 miały po 2 zakłady (łącznie 6 spółek było właścicielami 14 przetwórczy rybnych).

W regionie nadmorskim znajdowały się w sumie 142 zakłady z uprawnieniami do handlu z krajami UE (74 w województwie pomorskim i 68 w zachodniopomorskim), co stanowiło 58,2% wszystkich przetwórczy w kraju. Na pozostałym obszarze kraju najwięcej takich zakładów było w województwach warmińsko-mazurskim (20), wielkopolskim (15) oraz mazowieckim i śląskim (po 11).

Bardzo mocno zmieniła się liczba zakładów dopuszczonych do sprzedaży bezpośredniej tylko na rynki lokalne w kraju. Po przeprowadzeniu przez GIW dokładnych ustaleń, w rejestrze w 2008 r. znalazło się 112 podmiotów, ponad dwukrotnie więcej niż poprzednio. Dominują w nim gospodarstwa rybackie i zakłady zajmujące się sprzedażą ryb żywych i świeżych. Najwięcej takich przedsiębiorstw było w województwie wielkopolskim (21), sporo działało też w województwach pomorskim, warmińsko-mazurskim, opolskim i śląskim (od 12 do 15).

Światowy kryzys gospodarczy w 2008 r. nie miał większego negatywnego wpływu na przetwórstwo rybne w Polsce. Tak można sądzić na podstawie wielkości całkowitej produkcji wyrobów konsumpcyjnych dużych przetwórnictw rybnych, zatrudniających 50 pracowników i więcej. Według danych GUS, jeszcze po trzech kwartałach 2008 r. była ona o niespełna 1% wyższa od produkcji tych zakładów w analogicznym okresie roku poprzedniego, natomiast za cały 2008 r. pogorszyła się tylko minimalnie (o 1,1 tys. ton, czyli o 0,4%) w stosunku do 2007 r. i wyniosła 271,4 tys. ton. Spore zmiany nastąpiły jednak w wielkości produkcji poszczególnych wyrobów. Drugi rok z rzędu bardzo mocno spadła produkcja filetów mrożonych, która była niższa o 25,7 tys. ton (52,3%). Niższa o 0,8 tys. ton (5,2%) była też produkcja ryb solonych. W innych grupach wyrobów produkcja w 2008 r. była wyższa niż przed rokiem. Największy ilościowy wzrost o 5,9 tys. ton (13%) nastąpił w produkcji ryb wędzonych, a o 5,7 tys. ton (24,1%) w produkcji sałatek, paprykarzy i past rybnych. W ujęciu relatywnym, największy, blisko 30% wzrost cechował produkcję filetów świeżych oraz wyrobów kulinarnych i garmażeryjnych.

Skutkiem zmian w wielkości produkcji różnych wyrobów były zmiany w strukturze produkcji omawianych zakładów. Znaczenie w produkcji ogółem filetów mrożonych spadło o blisko 10% i z drugiego miejsca pod tym względem przesunęły się one na piąte. Zmniejszyło się jeszcze nieco znaczenie ryb solonych, natomiast rola wszystkich innych grup wyrobów wzrosła, a najwięcej ryb wędzonych o 2,2%. Nadal dominującym wyrobem w produkcji dużych zakładów były marynaty, a kolejne miejsca przypadają konserwom i prezerwom oraz rybam wędzonym.

Podana tu wielkość i struktura produkcji przetwórstwa rybnego w kraju została określona na podstawie miesięcznych sprawozdań o wielkości produkcji w przetwórnictwach zatrudniających 50 osób i więcej. Trzeba podkreślić, że zakres tych sprawozdań⁷ jest

⁷ Sprawozdania PO-2 „Meldunek o produkcji wyrobów i zapasów”, których obowiązek sporządzania co miesiąc dla GUS mają jednostki gospodarki narodowej produkujące wyroby przemysłowe, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej.

ograniczony do określonych głównych grup wyrobów i nie obejmuje niektórych mniej ważnych produktów. Dlatego wielkość produkcji dużych zakładów przetwórczych może być w rzeczywistości trochę wyższa.

Dane o wielkości produkcji nie są więc jeszcze ostateczne, a pełne zestawienie możliwe będzie w drugiej połowie roku, kiedy GUS opracuje roczne sprawozdania o wielkości produkcji wszystkich przetwórczy rybnych zatrudniających co najmniej 10 osób⁸. Wstępnie szacujemy, że w 2008 r. całkowita wielkość przetwórstwa rybnego w Polsce wyniosła około 345 tys. ton wyrobów konsumpcyjnych, co w porównaniu z rokiem poprzednim oznaczałoby spadek o 1,4%. Wzrosła natomiast w granicach 8% wartość produkcji finalnej, którą szacujemy na około 4,6 mld zł.

4. Handel zagraniczny (tabele 11-16)

W 2008 r. całkowity import ryb i przetworów rybnych do Polski wyniósł 417,6 tys. ton, co oznaczało wzrost o 40,4 tys. ton (10,7%) w stosunku do roku poprzedniego. W znacznie większym stopniu, bo o 25,6% (255 mln USD), wzrosła również jego wartość. Dominującą rolę w imporcie odgrywały surowce i półprodukty rybne, przeznaczone głównie do dalszego przetwórstwa w kraju, a więc ryby mrożone oraz mrożone filety i mięso rybne. Łączne ich dostawy wyniosły 249,7 tys. ton o wartości 610,9 mln USD, co stanowiło 59,8% całego importu pod względem ilości i 48,9% pod względem wartości. W porównaniu do roku poprzedniego import surowców rybnych wzrósł o 11,1 tys. ton (4,7%), a jego wartość o 98,8 mln USD (19,3%). Dużą dynamiką wzrostu wyróżnił się import ryb świeżych, na który wydano o 101 mln USD (36,8%) więcej niż przed rokiem i o 181,3 mln USD więcej niż na zakup ryb mrożonych. Niemal 40% dynamiką wzrostu wartości wyróżnił się także import ryb przetworzonych i konserwowanych (głównie konserw i marynat) oraz przetworzonych mięczaków i bezkręgowców. Najwięcej ryb (przede wszystkim surowców rybnych) zaimportowano z Norwegii. W porównaniu z rokiem poprzednim było ich więcej o 15 tys. ton (14,8%), a udział tego kraju zwiększył się z 26,8% do 27,8%. W ujęciu wartościowym import ryb z Norwegii wzrósł o 87,1 mln USD (24,9%), ale pod tym względem rola tego kraju spadła nieco z 35,1% do 34,9%. Najwyższą dynamikę wzrostu miał import z Hiszpanii, który ilościowo i wartościowo był ponad 2-krotnie większy. O 80% wzrosła wartość importu z USA, a o ponad 40% z Niemiec i Danii. Z krajów azjatyckich (Chiny i Wietnam) w 2008 r. zaimportowaliśmy łącznie 89,5 tys. ton ryb (21,4% całego importu) o wartości 243,8 mln

⁸ Sprawozdania PO-1 i PO-1 mutacja o produkcji rocznej.

USD (18,8% wartości importu ogółem). W strukturze gatunkowej importu nadal pod względem ilości dominowały śledzie (22,8% udziału) i łososie (17,3%). W porównaniu z rokiem poprzednim łososi kupiliśmy za granicą więcej o 11,3 tys. ton (18,5%), a śledzi tyle samo. W ujęciu wartościowym łososie stanowiły 31% całego importu, a śledzie 13%.

Całkowity eksport ryb i przetworów rybnych, zrealizowany przez granice Polski i ujęty w dokumentach celnych SAD oraz bezpośrednio z burt trawlerów dalekomorskich i kutrów bałtyckich, który w SAD nie jest ujmowany, wyniósł w 2008 r. 257,3 tys. ton i był o 13,9 tys. ton (5,7%) wyższy niż w roku poprzednim. W znacznie większym stopniu, bo o 21,2% (204,7 mln USD) wzrosła jego wartość. Największy wzrost ilościowy nastąpił w eksporcie ryb mrożonych oraz konserw i marynat (odpowiednio o 18,1 tys. ton i 14,7 tys. ton), a największy spadek dotyczył ryb świeżych (o 13,2 tys. ton). Odnotować trzeba także duży wzrost w 2008 r. wartości eksportu konserw i marynat o 102,2 mln USD (40,3%). W ujęciu relatywnym wysoką dynamiką wzrostu, ilościowo i wartościowo, wyróżnił się eksport ryb solonych. W strukturze wartości eksportu dominującą pozycję z udziałem 35,4% zachowały ryby wędzone, wyprzedzając konserwy i marynaty (30,5%).

Eksport z łądu, który stanowił 79,6% eksportu ogółem, wzrósł o 10,7 tys. ton (5,5%), a z burt statków o 3,2 tys. ton (6,5%). Wartość eksportu z łądu zwiększyła się o 187,6 mln USD (19,5%), a z burt statków o 17,1 mln USD (75,5%). W eksporcie z łądu główną rolę odgrywały konserwy i marynaty (44% udziału), a najwięcej ryb i przetworów rybnych wyeksportowano przez granice Polski do Niemiec (36,2% całego eksportu). W eksporcie z burt statków dominowały natomiast ryby świeże, czyli szproty sprzedawane w Danii na cele paszowe. W strukturze gatunkowej całego eksportu pierwsze miejsce zachowały śledzie (21,5% udziału), których sprzedaliśmy za granicę o 5,9 tys. ton więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Na drugim miejscu znalazły się łososie z udziałem 14%, których sprzedaż za granicę zwiększyła się o 4,9 tys. ton (15,8%), a na trzecim szproty (13,1%), których sprzedaż spadła. Łososie miały największy udział w wartości całego eksportu (41%), wyprzedzając śledzie (13,8%) i dorsze (10,9%). Eksport dorszy zmniejszył się o 0,8 tys. ton, ale jego wartość wzrosła o 6 mln USD.

Mocno pogorszył się w 2008 r. bilans handlu zagranicznego rybami i przetworami rybnymi, gdyż przyrost wartości importu był o 24,6% wyższy od przyrostu wartości eksportu. Ujemne saldo wymiany handlowej w 2008 r. wyniosło o 81,5 mln USD i było o 50,3 mln USD (61,2%) gorsze niż rok wcześniej.

5. Rynek

W 2008 r. na rynku pierwszej sprzedaży ryb, oprócz aukcji rybnej w Ustce, rozpoczęły działalność lokalne centra pierwszej sprzedaży ryb w 4 głównych portach rybackich (Kołobrzegu, Darłowie, Władysławowie i Helu), ale na razie spełniały one niewielką rolę. Znaczną część transakcji sprzedaży rybacy przeprowadzali w drodze bezpośrednich umów z różnymi odbiorcami. Nadal więc istniały sprzyjające warunki do przechwytywania części dochodów rybaków przez licznych pośredników działających na rynku rybnym. Nie było też większych zmian w handlu rybnym. Sieć handlowa należała w całości do sektora prywatnego, a ryby i przetwory rybne sprzedawano zarówno w sklepach specjalistycznych, nowoczesnych marketach, jak i w bardzo dużej ilości sklepów ogólnospożywczych. Znaczącą i coraz mocniejszą pozycję w handlu rybami miały zwłaszcza sieci dużych hipermarketów, będące dla innych podmiotów silną konkurencją cenową. Z drugiej strony nadal, zwłaszcza w mniejszych miastach, spotkać można było handel obwoźny i sprzedaż ryb wprost z samochodów lub prowizorycznych stoisk.

W 2008 r. średnie spożycie ryb, przetworów rybnych i owoców morza liczone w masie żywej wyniosło 13,45 kg na 1 mieszkańca i zwiększyło się o 0,54 kg (4,2%) w stosunku do roku poprzedniego.⁹ W strukturze spożycia dominowały ryby morskie (69%), a wśród nich mintaje (3,16 kg). Dane te zawierają także połowy indywidualne wędkarzy, które w 2007 r. szacowano łącznie na 14,8 tys. ton, a w 2008 r. na 14,2 tys. ton. W przeliczeniu na 1 mieszkańca odpowiadało to spożyciu w wysokości odpowiednio 0,39 kg i 0,37 kg i stanowiło około 3% całkowitego spożycia ryb w Polsce. Bez tych połowów, czyli uwzględniając tylko ryby i przetwory rybne nabywane przez konsumentów w oficjalnej sieci ich sprzedaży, spożycie ryb w masie żywej na 1 mieszkańca kształtowało się w wysokości około 12,5 kg w 2007 r. i 13,1 kg w 2008 r. Zatem w 2008 r. wzrosło ono o 4,8%.

Całkowite dostawy na rynek krajowy, określone na podstawie wielkości średniego spożycia ryb na 1 mieszkańca (bez połowów wędkarskich), można szacować w latach 2007-2008 na około 286,5 tys. ton i 299,8 tys. ton w przeliczeniu na relację handlową (masę wszystkich produktów). Nastąpił więc w tym okresie wzrost zaopatrzenia rynku o 13,3 tys. ton, tj. o 4,6%.

⁹ Rynek ryb – stan i perspektywy. Analizy rynkowe, nr 11. IERiGŻ, MIR, Warszawa, kwiecień 2009.

6. Zatrudnienie (tabele 17-18)

Nie mamy jeszcze danych o zatrudnieniu w przetwórstwie i handlu w sektorze prywatnym. Będą one osiągalne w GUS w drugiej połowie roku i wówczas można będzie dokładniej oszacować wielkość zatrudnienia. We wstępnym szacunku przyjęliśmy, że w przetwórstwie ryb nastąpił niewielki spadek zatrudnienia, proporcjonalnie do szacowanego spadku wielkości produkcji wyrobów konsumpcyjnych, a w handlu rybnym pozostało ono bez zmian. Zmniejszyła się o 128 osób (4,9%) łączna liczba rybaków pracujących na Bałtyku, w tym rybaków prywatnych o 120 osób (4,6%), bo zmniejszył się stan poławiającej tu floty kutrowej i łodziowej. Nie zmieniła się natomiast zasadniczo liczba rybaków we flocie dalekomorskiej.

Całkowite zatrudnienie w gospodarce rybnej w 2008 r. szacujemy wstępnie na 25,8 tys. osób, co oznaczałoby spadek o 0,5 tys. osób (1,9%) w stosunku do roku poprzedniego. Zmalało ono w rybołówstwie morskim o 0,3 tys. osób (redukcje zatrudnienia dotyczyły pracowników lądowych) i w przetwórstwie rybnym o 0,2 tys. osób. Na rynku pracy w branży rybnej od kilku już lat występuje zdecydowana dominacja sektora prywatnego. Szacuje się, że w 2008 r. pracowało w nim 98,1% ogółu zatrudnionych. Sektor prywatny dawał dużo więcej miejsc pracy we wszystkich działalnościach gospodarki rybnej.

II. TABELE i RYSUNKI

Tabela 1

Flota rybacka w latach 2006-2008

Wyszczególnienie	2006				2007				2008			
	Liczba jednostek	Pojemność w tys. BT	Moc w tys. kW	Średni wiek	Liczba jednostek	Pojemność w tys. BT	Moc w tys. kW	Średni wiek	Liczba jednostek	Pojemność w tys. BT	Moc w tys. kW	Średni wiek
Flota ogółem	884	31,6	99,8	26,2	867	31,2	99,2	26,7	832	41,0	99,0	27,2
Flota dalekomorska												
- państwowa	1	3,9	3,2	20,0	1	3,9	3,2	21,0	1	3,9	3,2	22,0
- prywatna	3	6,1	9,4	26,3	3	6,1	9,4	27,3	3	17,4	14,6	18,0
Flota bałtycka												
- kutrowa	220	17,6	56,5	38,1	212	17,1	55,2	38,9	197	15,7	50,8	39,8
- łodziowa	660	4,0	30,7	22,2	651	4,1	31,4	22,7	631	4,0	30,4	23,4

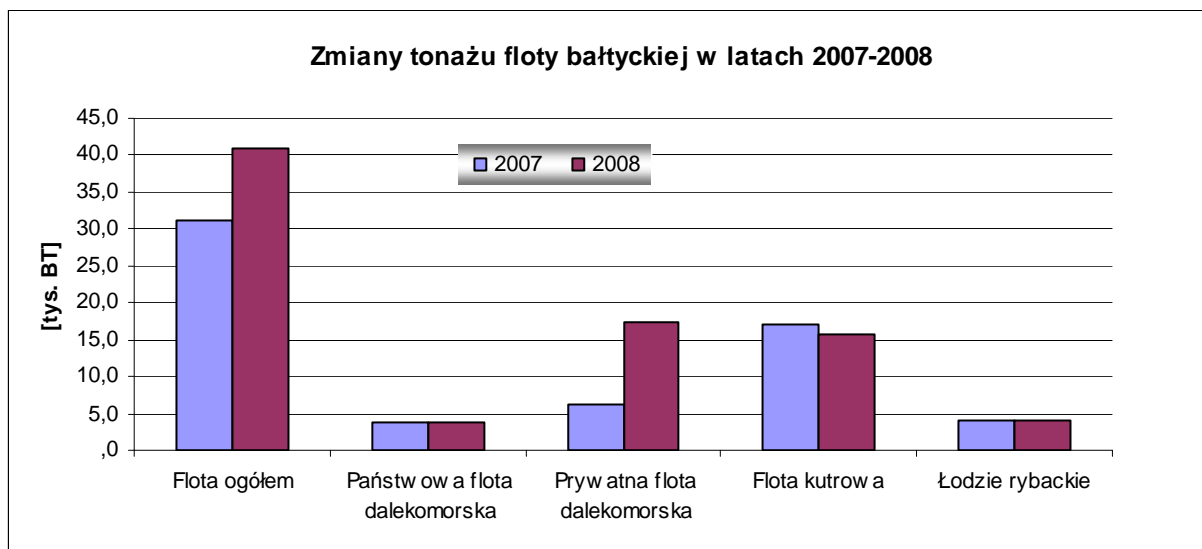

Tabela 2

Flota bałtycka według klas długości jednostek w latach 2006 - 2008

Klasy długości	2006				2007				2008			
	Liczba jednostek	BT	kW	Średni wiek	Liczba jednostek	BT	kW	Średni wiek	Liczba jednostek	BT	kW	Średni wiek
Łodzie <12 m	610	2 883	24 987	22,1	597	2 876	25 015	22,5	578	2 783	23 842	23,2
Łodzie 12-14,9 m	50	1 096	5 754	24,0	54	1 223	6 366	25,5	53	1 265	6 536	24,9
Kutry 15-17,9 m	95	3 409	14 134	47,3	90	3 225	13 632	48,2	86	3 088	13 066	49,1
Kutry 18-19,9 m	24	1 161	5 479	42,1	22	1 049	5 101	42,3	19	917	4 345	41,6
Kutry 20-22,9 m	15	1 147	4 118	24,3	17	1 239	4 805	27,6	17	1 238	4 858	29,9
Kutry 23-24,9 m	25	2 403	6 693	34,9	24	2 311	6 528	35,5	23	2 291	6 397	36,7
Kutry 25-25,9 m	28	3 821	11 249	27,8	25	3 404	9 991	29,0	23	3 131	9 165	29,7
Kutry 26 m i większe	33	5 702	14 815	26,3	34	5 899	15 147	27,5	29	5 051	12 959	27,2
Razem	880	21 622	87 228	26,2	863	21 226	86 585	26,7	828	19 764	81 167	27,3

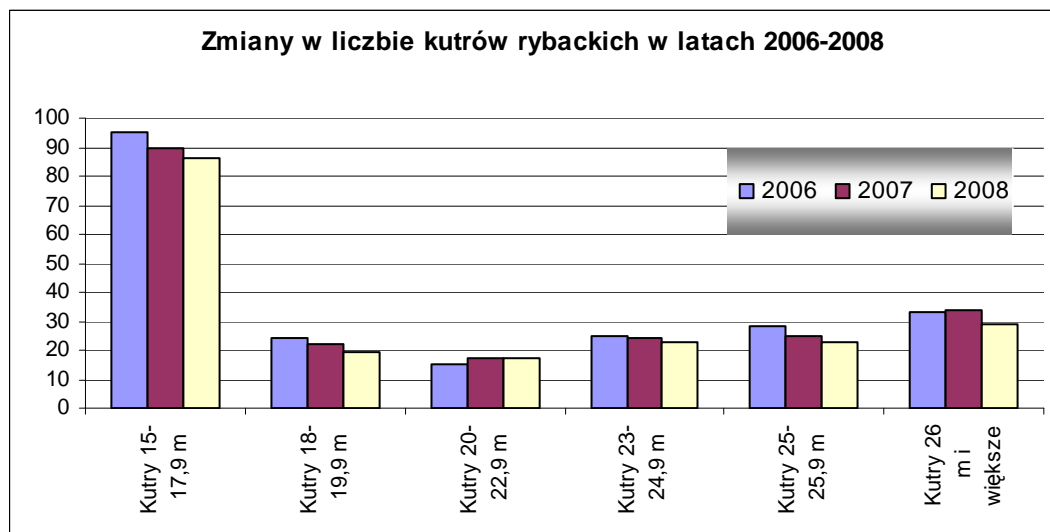
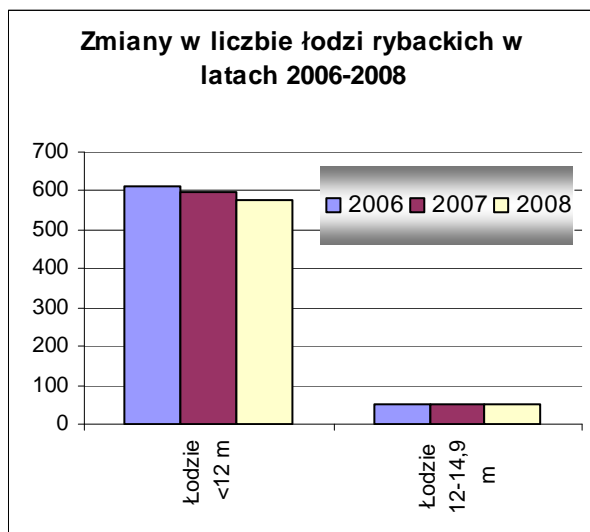

Tabela 3

Wiek floty bałtyckiej w 2008 r. według klas długości

Klasy długości	do 15 lat	16-25 lat	26-35 lat	36-45 lat	46 lat i więcej	Razem
Łodzie <12 m	175	181	112	81	29	578
Łodzie 12-14,9 m	27	5	3	4	14	53
Kutry 15-17,9 m				22	64	86
Kutry 18-19,9 m		2		12	5	19
Kutry 20-22,9 m		7	6	2	2	17
Kutry 23-24,9 m			12	11		23
Kutry 25-25,9 m		2	19	2		23
Kutry 26 m i większe	1	12	13	2	1	29
Razem	203	209	165	136	115	828

Struktura wiekowa floty bałtyckiej w 2008 r.

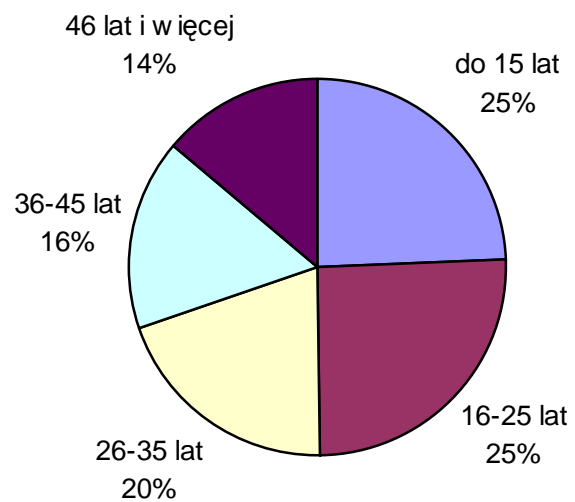

Tabela 4

Liczba, pojemność i moc floty kutrowej według portów rejestracji w latach 2006-2008

Port	2006				2007				2008			
	Liczba kutrów	BT	kW	Średni wiek	Liczba kutrów	BT	kW	Średni wiek	Liczba kutrów	BT	kW	Średni wiek
Gdańsk	5	436	1 397	28,8	5	436	1 397	29,8	5	436	1 397	30,8
Górki Wschodnie	4	142	787	47,8	4	142	787	48,8	3	134	666	49,3
Górki Zachodnie	4	145	873	46,3	4	145	1 052	47,3	4	145	1 052	48,3
Gdynia	10	1 117	2 887	33,6	11	1 219	3 107	33,5	5	866	1 871	27,6
Hel	12	1 434	4 445	32,8	12	1 434	4 445	33,8	11	1 297	4 025	35,3
Jastarnia	15	587	3 161	46,3	15	587	3 111	47,3	14	536	2 990	48,6
Władysławowo	57	4 782	15 126	35,8	55	4 817	15 502	36,2	57	4 900	15 864	36,8
Łeba	15	590	2 466	45,1	15	590	2 466	46,1	14	553	2 345	47,2
Ustka	31	1 889	5 995	39,5	29	1 754	5 721	40,5	29	1 817	5 721	41,5
Darłowo	20	1 097	3 594	43,0	18	904	2 997	44,0	17	809	2 740	45,7
Kołobrzeg	29	3 737	10 545	29,7	27	3 453	9 792	30,8	24	2 942	8 352	31,6
Mrzeżyno	1	44	221	55,0	1	44	221	56,0				
Dziwnów	10	875	2 501	42,4	9	834	2 380	43,4	9	825	2 273	45,0
Świnoujście	7	768	2 490	43,0	7	768	2 226	44,0	5	456	1 493	46,8
Razem	220	17 643	56 488	38,1	212	17 127	55 204	38,9	197	15 716	50 789	39,8

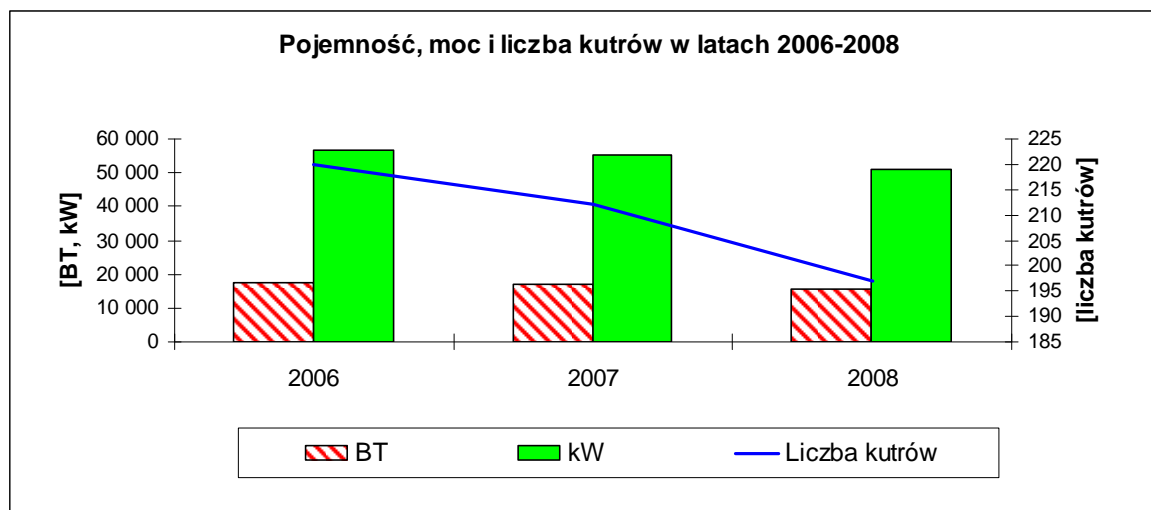

Tabela 5

Liczba, pojemność i moc floty łodziowej według portów rejestracji w latach 2006-2008

Port / przystań	2006				2007				2008			
	Liczba łodzi	GT	kW	Średni wiek	Liczba łodzi	GT	kW	Średni wiek	Liczba łodzi	GT	kW	Średni wiek
Ustka	51	733	4 366	29,6	55	794	4 771	30,7	52	732	4 296	32,9
Kołobrzeg	33	577	3 002	20,2	34	651	3 421	18,6	37	706	3 757	17,7
Trzebież	36	116	903	17,8	36	116	903	18,8	35	113	869	19,5
Jastarnia	37	124	718	28,7	35	126	767	29,6	34	123	746	30,6
Kuźnica	30	127	653	26,7	29	131	653	26,6	29	131	656	27,6
Świnoujście	24	224	1 759	16,0	25	232	1 850	16,4	23	228	1 736	18,8
Darłowo	24	193	1 525	28,0	22	185	1 550	28,5	22	210	1 575	29,3
Łeba	20	139	966	20,2	21	145	995	20,2	22	148	1 073	20,6
Jarosławiec	21	81	723	24,6	21	85	729	24,2	19	79	679	26,4
Władysławowo	17	127	768	19,8	20	144	872	22,7	18	157	974	21,0
Nowa Pasłęka	13	49	1 106	15,8	15	55	1 152	17,3	14	51	915	16,8
Chłopy	12	126	877	16,2	12	125	877	17,2	12	125	877	18,2
Kąty Rybackie I	13	40	690	16,5	12	38	683	17,5	12	37	691	17,2
Unieście	11	65	577	19,3	11	79	589	20,3	12	82	620	21,3
Dziwnów	17	163	1 144	17,0	15	148	1 061	16,9	11	111	883	13,7
Piaski II	15	42	556	18,2	15	43	518	19,3	11	31	387	21,1
Inne	286	1 053	10 408	22,0	273	1 005	9 991	22,5	268	984	9 644	22,9
Razem	660	3 979	30 741	22,2	651	4 099	31 381	22,7	631	4 048	30 378	23,4

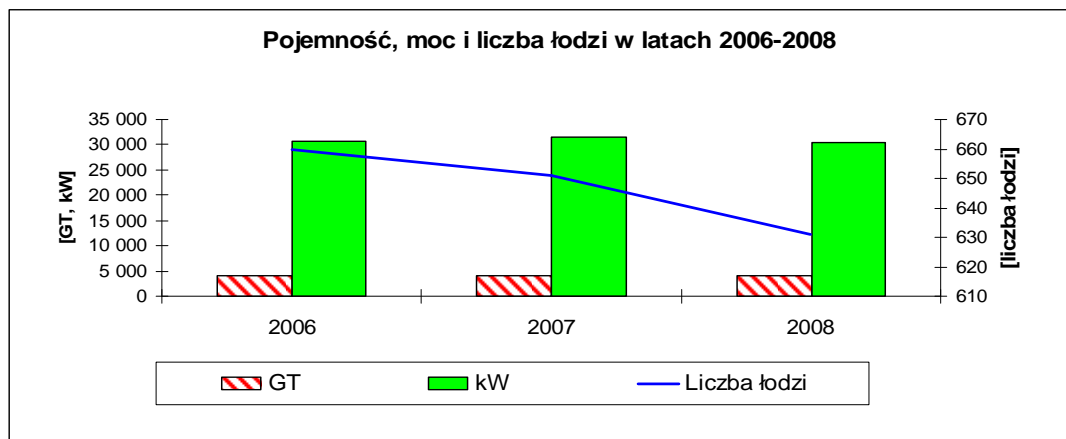
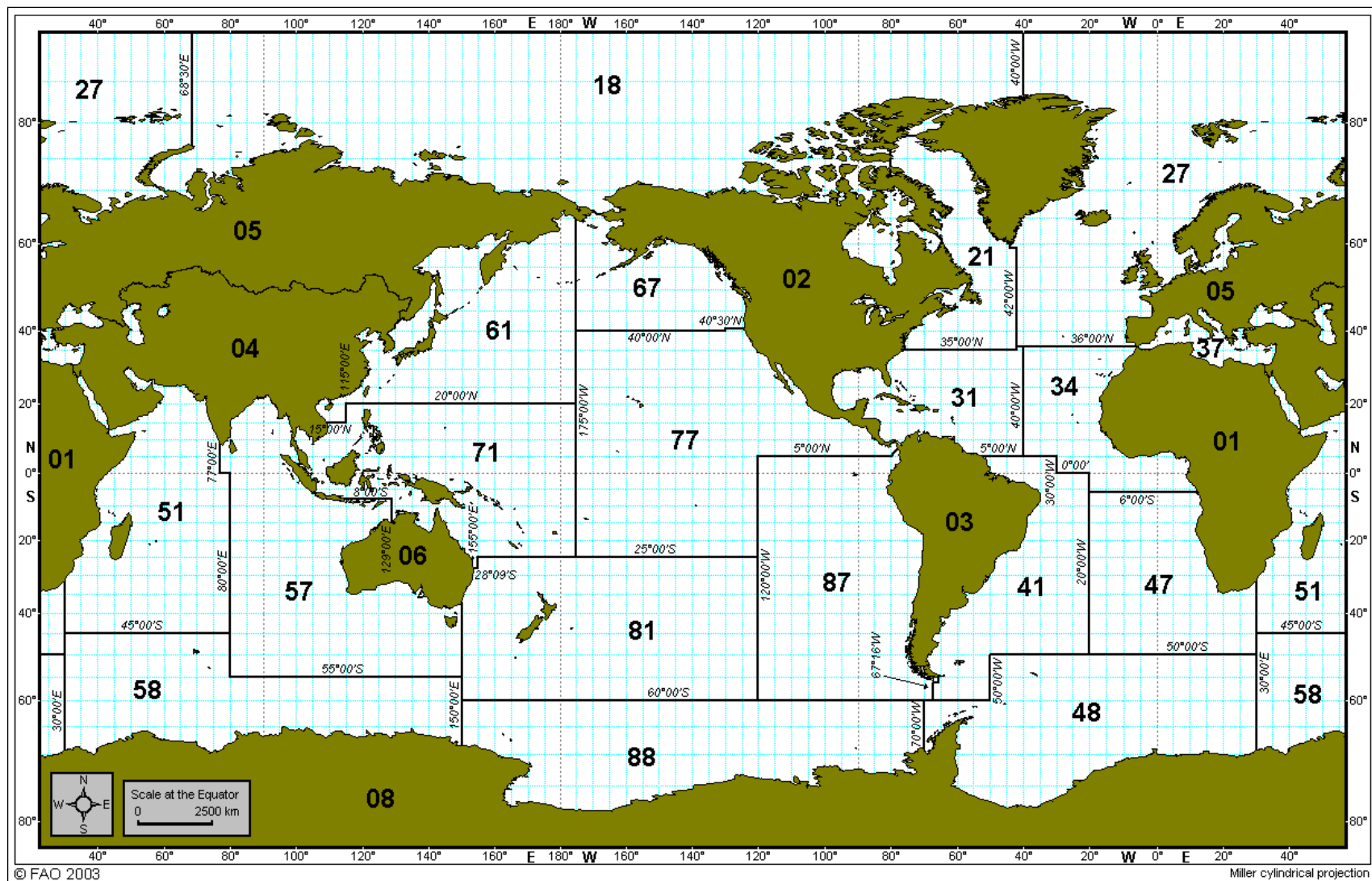

Tabela 6

Jednostki wycofane z eksploatacji w latach 2004 - 2008 z podziałem na klasy długości.

Klasy długości	2004								2005								2006							
	z pomocą				bez pomocy				z pomocą				bez pomocy				z pomocą				bez pomocy			
	Ilość	GT	kW	Średni wiek	Ilość	GT	kW	Średni wiek	Ilość	GT	kW	Średni wiek	Ilość	GT	kW	Średni wiek	Ilość	GT	kW	Średni wiek	Ilość	GT	kW	Średni wiek
Łodzie <12 m	16	67	834	21,1	8	40	376	30,4	116	614	5256	21,4	12	42	265	25,7	55	261	2358	23,3	22	76	471	27,4
Łodzie 12-14,9 m					1	21	73	53,0	5	117	668	35,8					2	60	334	35,0				
Kutry 15-17,9 m	5	202	1058	40,0					53	1866	6855	46,8					15	566	2076	44,5	1	31	97	54,0
Kutry 18-19,9 m	2	83	335	38,5					9	383	2072	42,3												
Kutry 20-22,9 m									15	1152	3709	25,9									1	41	736	31,0
Kutry 23-24,9 m	3	276	496	41,7					51	4902	11822	35,2					4	388	939	34,5	2	180	320	46,0
Kutry 25-25,9 m					2	285	838	24,5	14	1916	5709	26,6					3	422	1258	27,7				
Kutry 26 m i większe	1	179	422	36,0					6	906	2466	29,7					5	772	2153	36,2				
Dalekomorskie					4	12300	11130	24,5	1	3708	3680	15,0	3	2759	5567	38,7								
Razem	27	807	3145	28,7	15	12646	12418	29,5	270	15564	42237	30,6	15	2801	5832	28,3	84	2469	9118	28,8	26	328	1624	30,0

Klasy długości	2007								2008							
	z pomocą				bez pomocy				z pomocą				bez pomocy			
	Ilość	GT	kW	Średni wiek	Ilość	GT	kW	Średni wiek	Ilość	GT	kW	Średni wiek	Ilość	GT	kW	Średni wiek
Łodzie <12 m	15	74	663	28,1	14	41	345	26,9	17	100	824	24,6	18	66	715	20,3
Łodzie 12-14,9 m	1	11	70	18,0	2	38	237	27,5	1	12	70	17,0	3	72	213	42,3
Kutry 15-17,9 m	4	147	471	51,3					3	113	445	53,7				
Kutry 18-19,9 m					1	59	177	60,0	3	132	577	43,0	1	44	221	57,0
Kutry 20-22,9 m									1	77	227	22,0				
Kutry 23-24,9 m	1	92	165	45,0					2	190	537	34,0				
Kutry 25-25,9 m	3	417	1258	27,0					1	137	420	29,0				
Kutry 26 m i większe									5	848	2121	36,4				
Dalekomorskie					1	1241	2501	28,0					2	4876	6905	28,0
Razem	24	741	2626	32,1	18	1378	3260	28,8	33	1609	5222	31,1	24	5058	8054	25,3

Międzynarodowy podział wód morskich na obszary (wg FAO)

Tabela 7

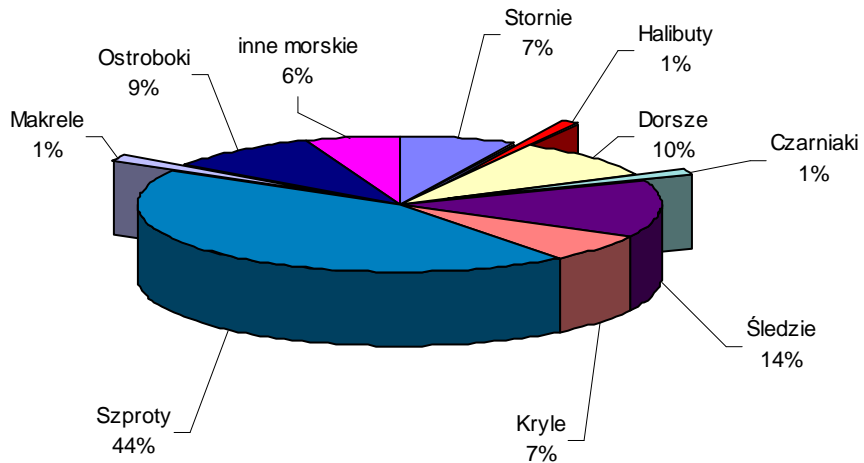
Połowry według obszarów morskich oraz ważniejszych gatunków ryb i innych organizmów morskich w latach 2006 - 2008 (t)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2007	2008	Bałtyk i zalewy	ATLANTYK ^{1/}				Ogółem Atlantyk
					Północno-wschodni	Północno-zachodni	Środkowo-wschodni	Atlantyk antarktyczny	
					27IIIId	27(bez IIIId)	21	34	
OGÓLEM - 2006	125598,7			104882,7	14201,7	1102,6	0,0	5411,7	20716,0
OGÓLEM - 2007		133379,4		107789,6	17222,5	505,7	0,0	7861,6	25589,8
OGÓLEM - 2008			126150,2	94623,0	5424,8	0,0	17708,8	8393,6	31527,2
Węgorze	53,1	48,7	48,7	48,7					
Łososie	106,9	91,0	43,2	43,2					
Trocie	513,2	487,8	128,3	128,3					
Pstrągi tęczowe	0,1	0,4	0,2	0,2					
Stornie	9429,7	10698,5	9119,3	9119,3					
Gładzice	55,5	59,9	29,3	29,3					
Turboty	98,8	91,1	110,9	110,9					
Belony	30,0	50,4	24,1	24,1					
Dorsze	15958,8	11789,3	12179,9	10089,9	2090,0				2090,0
Czarniaki	1172,6	1535,6	1477,4		1477,4				1477,4
Halibuty	1295,6	1401,0	1565,6		1565,6				1565,6
Śledzie	22178,5	25241,0	17031,5	17031,5					
Szprotki	55946,1	60145,7	55422,1	55422,1					
Buławiki	0,6	1,1	4,6		4,6				4,6
Błękitki	3891,2	7572,7							
Karmazyny	4490,7	1981,2	229,5		229,5				229,5
Kryle	5411,7	7861,6	8393,3					8393,3	8393,3
Krewetki	468,9	247,2							
Makrele	1368,4	977,6	1742,2	2,1	0,2		1739,9		1740,1
Płocie	985,0	1095,9	939,6	939,6					
Leszcze	670,3	681,5	566,2	566,2					
Okonie	702,4	855,5	737,3	737,3					
Sandacze	191,3	286,6	190,0	190,0					
Ciosy	21,7	7,3	18,4	18,4					
Krąpie	29,5	22,8	26,4	26,4					
Sieje	13,0	18,7	12,1	12,1					
Miętusy	12,3	10,6	12,1	12,1					
Węgorzyce	3,3	3,0	0,7	0,7					
Szczupaki	7,8	8,1	9,5	9,5					
Stynki	0,4	0,6	0,8	0,8					
Sardynele, sardele	0,2		1232,5				1232,5		1232,5
Witlinki	222,6	35,3	13,8	13,8					
Motele		0,1							
Dobijaki	2,4	1,2	0,4	0,4					
Sardyńki			3012,1				3012,1		3012,1
Ostroboki	40,0		11724,3				11724,3		11724,3
Plamiaki	180,8	31,1	54,9		54,9				54,9
Zębaczki	2,2	5,5	0,2		0,2				0,2
Inne	43,1	33,8	48,8	46,1	2,4			0,3	2,7

^{1/} Numery obszarów według klasyfikacji FAO i ICES

Źródło: MRiRW Departament Rybołówstwa

Połowory wg ważniejszych gatunków ryb i organizmów morskich w 2008 r.

Połowory ryb i innych organizmów morskich wg obszarów morskich w 2008 r.

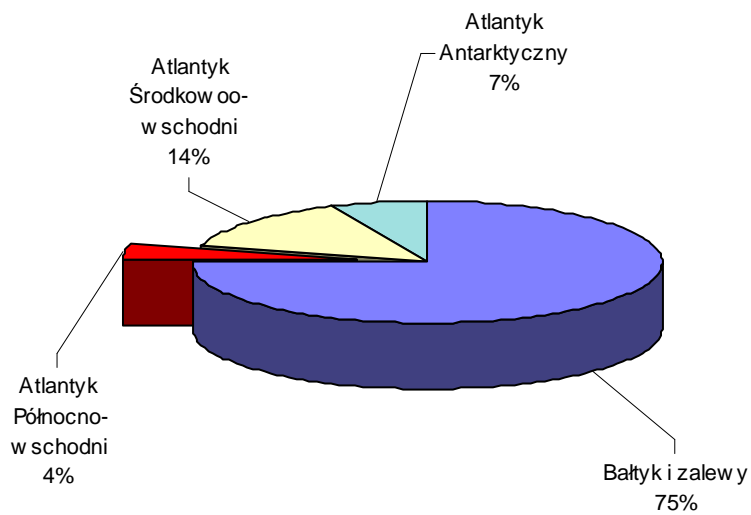

Tabela 8

Połowy na Bałtyku według podobszarów ICES i gatunków
z podziałem na kutry i łodzie w 2008 r. (t)

Wyszczególnienie	Ogółem	Razem		BAŁTYK					
				Rejon 24		Rejon 25		Rejon 26	
		kutry	łodzie	kutry	łodzie	kutry	łodzie	kutry	łodzie
Dorsze	10089,8	6594,5	3495,3	780,6	587,2	3015,7	2204,6	2798,2	703,5
Śledzie	17031,5	15441,3	1590,2	4605,6	872,9	7038,0	143,1	3797,7	574,2
Szproty	55422,2	55415,9	6,3	4149,1		26049,5	6,3	25217,3	
Łososie	43,1	33,7	9,4	0,1	0,9	2,9	0,8	30,7	7,7
Trocie wędrowne	128,2	38,6	89,6	0,8	5,9	7,3	23,7	30,5	60,0
Pstrągi tęczowe	0,2	0,1	0,1				0,1	0,1	
Węgorze	48,7		48,7		26,9		2,6		19,2
Turboty	110,9	20,2	90,7	6,6	39,2	9,1	40,5	4,5	11,0
Stornie	9119,2	4226,9	4892,3	762,6	1331,3	2923,9	2645,2	540,4	915,8
Gładzice	29,3	20,1	9,2	14,8	1,8	5,3	7,4		
Sandacze	190,0	4,9	185,1	4,8	91,6		15,6	0,1	77,9
Okonie	737,4	14,2	723,2	14,2	601,9		15,1		106,2
Płocie	939,6		939,6		757,3		2,6		179,7
Leszcze	566,2		566,2		461,8		5,5		98,9
Ciosy	18,4		18,4						18,4
Krapie	26,4		26,4		8,8				17,6
Sieje	12,1	0,5	11,6	0,5	10,0		0,7		0,9
Miętusy	12,1		12,1		9,8				2,3
Stynki	0,8		0,8						0,8
Karasje	18,1		18,1		0,5				17,6
Babkowate	1,9		1,9						1,9
Szczupaki	9,5		9,5		9,0				0,5
Liny	10,5		10,5		9,4				1,1
Węgorzyce	0,7		0,7						0,7
Belony	24,1		24,1		3,0		1,6		19,5
Bolenie	4,4		4,4		4,0				0,4
Witlinki	13,8	13,8		12,7		1,1			
Inne	13,9	2,4	11,5	0,3	8,5	2,0	0,5	0,1	2,5
OGÓŁEM:	94623,0	81827,1	12795,9	10352,7	4841,7	39054,8	5115,9	32419,6	2838,3

Tabela 9

Połowy łodziowe na zalewach według gatunków ryb w 2008 r. (t)

Wyszczególnienie	Ogółem	Zalew Szczeciński	Zalew Wiślany
Śledzie	497,7	1,7	496,0
Węgorze	37,3	25,2	12,1
Sandacze	105,1	48,3	56,8
Okonie	614,8	529,8	85,0
Płocie	893,1	714,4	178,7
Leszcze	558,1	460,0	98,1
Miętusy	12,1	9,8	2,3
Szczupaki	9,4	9,0	0,4
Sieje	9,3	9,3	
Liny	10,0	9,3	0,7
Karasie	18,1	0,5	17,6
Ciosy	18,4		18,4
Stynki	0,8		0,8
Krapie	26,4	8,8	17,6
Karpie	0,3	0,1	0,2
Sumy	0,5	0,5	
Węgorzyce	0,1		0,1
Jazgarze	1,3	1,3	
Bolenie	4,0	4,0	
Babkowate	1,9		1,9
Inne	25,3	11,9	13,4
OGÓŁEM:	2 844,0	1 843,9	1 000,1

Tabela 10

**Wielkość i struktura produkcji przetwórstwa rybnego według grup wyrobów
w zakładach przetwórczych zatrudniających 50 i więcej osób w latach 2007-2008 (tony)^{a/}**

Wyszczególnienie	2007	2008	Struktura (%)		Wskaźnik 2008/2007
			2007	2008	
1. Ryby mrożone	12 396	14 499	4,6	5,3	1,17
- ryby słodkowodne	432	455	0,2	0,2	1,05
- mięso z ryb słodkowodnych	.	.	-	-	-
- ryby morskie	7 920	9 611	2,9	3,5	1,21
- mięso z ryb morskich	4 044	4 433	1,5	1,6	1,10
2. Filety świeże	9 830	12 771	3,6	4,7	1,30
- z ryb słodkowodnych	.	.	-	-	-
- z ryb morskich	9 830	12 771	3,6	4,7	1,30
3. Filety mrożone	49 174	23 470	18,0	8,6	0,48
- z ryb słodkowodnych	.	.	-	-	-
- z ryb morskich	49 174	23 470	18,0	8,6	0,48
4. Ryby solone	15 615	14 808	5,7	5,5	0,95
- ryby	5 182	4 604	1,9	1,7	0,89
- filety	10 433	10 204	3,8	3,8	0,98
5. Ryby wędzone	45 192	51 067	16,6	18,8	1,13
- z łososi	22 118	27 248	8,1	10,0	1,23
- ze śledzi	632	609	0,2	0,2	0,96
- z pozostałych ryb	22 442	23 210	8,3	8,6	1,03
6. Ryby przetworzone lub zakonserwowane	116 531	125 287	42,8	46,2	1,08
- konserwy i prezerwy ^{b/}	46 752	51 542	17,2	19,0	1,10
- marynaty ^{b/}	63 542	65 680	23,3	24,2	1,03
- wyroby kulinarne i garmaż. ^{b/}	6 237	8 065	2,3	3,0	1,29
7. Pozostałe wyroby ^{c/}	23 742	29 474	8,7	10,9	1,24
OGÓŁEM	272 480	271 376	100,0	100,0	0,996

a/ Wyroby konsumpcyjne.

b/ Szacunek.

c/ Sałatki, paprykarze, pasty i pasztety z ryb.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie materiałów GUS o produkcji podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących wynosiła 50 i więcej osób.

Rozmieszczenie zakładów przetwórstwa rybnego posiadających uprawnienia do handlu na rynku UE (stan na koniec 2008 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GIW.

Rozmieszczenie zakładów przetwórstwa rybnego uprawnionych do sprzedaży bezpośredniej w kraju (stan na koniec 2008 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GIW.

Tabela 11

Import ryb i przetworów rybnych według grup towarowych w latach 2007-2008.

Grupy towarowe	2007		2008		2008/2007	
	ton	tys. USD	ton	tys. USD	ton	tys. USD
Ryby żywe	2 521,5	8 880,4	1 539,3	8 736,8	-39%	-2%
Ryby świeże	62 488,8	274 393,8	80 688,1	375 355,4	29%	37%
Ryby mrożone	74 499,8	167 111,1	76 641,7	194 014,4	3%	16%
Filety, mięso rybnie świeże	8 965,0	45 324,6	10 840,4	44 219,0	21%	-2%
Filety, mięso rybnie mrożone	164 061,2	344 996,1	173 058,3	416 919,1	5%	21%
Ryby solone	309,1	940,6	930,0	2 115,0	201%	125%
Ryby wędzone	688,9	6 439,5	865,2	7 727,1	26%	20%
Przetworzone i konserwowane	37 114,6	86 390,4	41 802,9	120 392,2	13%	39%
Skorupiaki świeże i mrożone	5 960,3	24 098,5	5 252,8	28 151,1	-12%	17%
Skorupiaki przetworzone	868,0	5 679,7	971,7	7 300,0	12%	29%
Mięczaki, bezkręgowce świeże i mroż.	1 163,6	4 131,4	1 181,1	4 760,2	1%	15%
Mięczaki, bezkręgowce przetworzone	454,2	2 145,7	602,4	2 978,8	33%	39%
Mączka, trawy, odpadki	18 102,5	23 994,0	23 190,6	36 870,4	28%	54%
Razem	377 197,5	994 525,7	417 564,4	1 249 539,5	11%	26%

Tabela 12

Eksport ryb i przetworów rybnych według grup towarowych w latach 2007-2008.

Grupy towarowe	2007		2008		2008/2007	
	ton	tys. USD	ton	tys. USD	ton	tys. USD
Ryby żywe	1 236,9	7 438,9	1 093,0	4 880,8	-12%	-34%
Ryby świeże	44 551,6	17 799,7	31 361,0	15 353,0	-30%	-14%
Ryby mrożone	13 477,7	26 443,5	31 574,1	47 982,4	134%	81%
Filety, mięso rybnie świeże	3 135,7	25 188,2	2 750,9	28 330,1	-12%	12%
Filety, mięso rybnie mrożone	31 763,0	205 958,9	33 760,0	239 714,1	6%	16%
Ryby solone	123,1	218,9	207,7	909,6	69%	315%
Ryby wędzone	27 899,9	362 210,6	29 644,5	413 886,0	6%	14%
Przetworzone i konserwowane	75 394,6	253 944,3	90 070,9	356 101,7	19%	40%
Skorupiaki świeże i mrożone	5 846,4	5 400,6	5 954,3	4 305,9	2%	-20%
Skorupiaki przetworzone	1 877,5	27 381,7	1 648,5	29 056,5	-12%	6%
Mięczaki, bezkręgowce świeże i mroż.	860,3	3 529,7	622,9	3 374,0	-28%	-4%
Mięczaki, bezkręgowce przetworzone	552,0	1 825,7	615,8	2 334,3	12%	28%
Mączka, trawy, odpadki	36 709,3	25 974,1	28 005,2	21 753,6	-24%	-16%
Razem	243 428,1	963 314,7	257 308,9	1 167 982,0	6%	21%
w tym: z burt statków*	49 174,7	22 642,0	52 401,5	39 663,5	7%	75%

* wyładunki polskich statków rybackich w portach zagranicznych oraz ryby przeładowane na zagraniczne statki bazy.

Tabela 13

Struktura gatunkowa importu ryb do Polski w latach 2007-2008.

Gatunek	2007		2008		2008/2007	
	tys. ton	tys. USD	tys. ton	tys. USD	ton	tys. USD
Śledź	95 094,8	135 158,0	95 357,9	161 888,3	0%	20%
Łosoś	61 012,3	306 822,5	72 279,7	387 148,6	18%	26%
Inne ryby słodkowodne*	45 944,5	123 461,8	55 779,8	146 472,6	21%	19%
Makreła	36 880,1	52 435,1	35 149,9	58 167,9	-5%	11%
Mintaj	34 009,3	66 783,9	34 194,8	79 538,2	1%	19%
Dorsz	18 083,9	71 113,4	22 628,5	96 105,6	25%	35%
Tuńczyk	9 868,6	27 316,5	11 554,2	43 317,9	17%	59%
Czarniak	4 919,5	13 114,4	6 966,8	20 197,2	42%	54%
Morszczuk	6 310,6	17 711,6	6 827,8	21 929,3	8%	24%
Inne	65 074,0	180 608,5	76 825,1	234 773,9	18%	30%
Razem	377 197,5	994 525,7	417 564,4	1 249 539,5	11%	26%

* głównie panga

Tabela 14

Struktura gatunkowa eksportu ryb z Polski w latach 2007-2008.

Gatunek	2007		2008		2008/2007	
	tys. ton	tys. USD	tys. ton	tys. USD	ton	tys. USD
Śledź	49 374,1	129 242,4	55 287,5	160 590,4	12%	24%
Łosoś	30 973,3	381 789,7	35 872,6	478 601,9	16%	25%
Szprot	36 081,0	8 648,8	33 631,7	8 471,6	-7%	-2%
Dorsz	17 878,8	120 924,4	17 114,5	126 897,6	-4%	5%
Sardynki, sardynele	2 758,1	13 931,8	7 472,4	25 681,9	171%	84%
Pstrąg	4 332,2	44 857,5	4 438,4	51 517,5	2%	15%
Makreła	3 820,4	7 625,5	4 346,7	9 504,3	14%	25%
Płaskie	2 805,9	10 776,3	3 223,0	10 467,8	15%	-3%
Mintaj	1 692,5	5 487,8	2 124,3	10 088,4	26%	84%
Inne	93 711,9	240 030,4	93 798,0	286 160,6	0%	19%
Razem	243 428,1	963 314,7	257 308,9	1 167 982,0	6%	21%

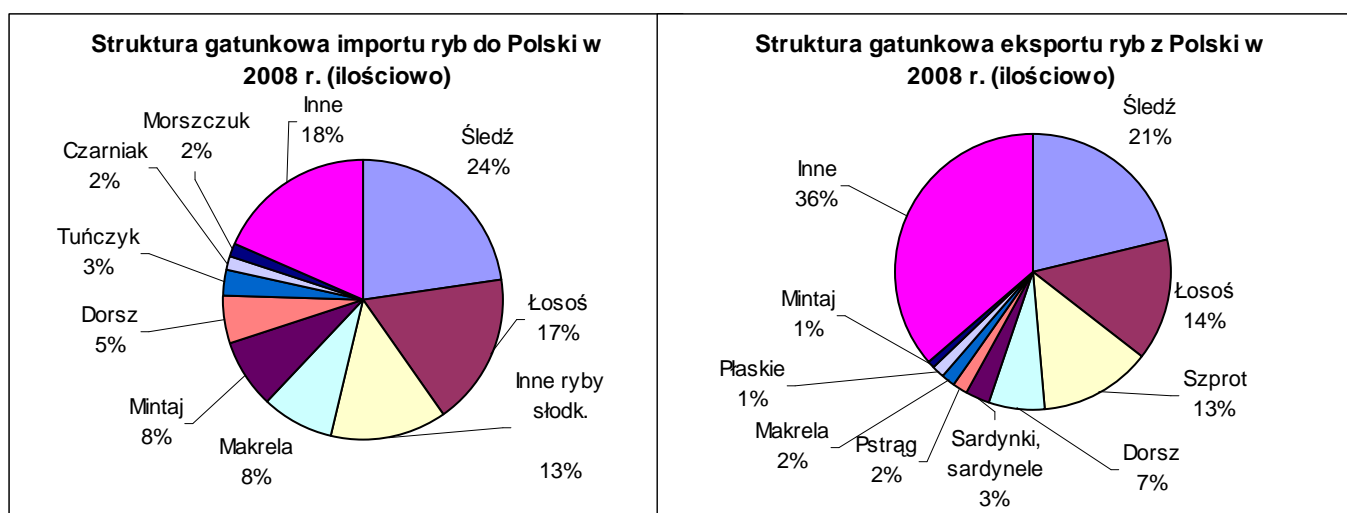

Tabela 15

Import ryb i przetworów rybnych według ważniejszych krajów pochodzenia w latach 2007-2008.

KRAJ	2007		2008		2008/2007	
	ton	tys. USD	ton	tys. USD	ton	tys. USD
NORWEGIA*	101 089,3	349 481,6	116 111,1	436 588,0	15%	25%
DANIA	39 607,8	72 213,4	48 716,9	104 815,6	23%	45%
WIETNAM	41 661,0	103 949,5	45 731,7	107 621,5	10%	4%
CHINY	39 612,0	91 909,6	43 765,3	127 191,6	10%	38%
NIEMCY	20 077,8	50 913,9	24 463,0	74 698,7	22%	47%
ISLANDIA	23 072,3	31 209,0	22 758,8	38 582,5	-1%	24%
HOLANDIA	18 983,2	35 176,7	20 309,9	41 554,0	7%	18%
ROSJA	11 522,6	54 299,4	9 866,3	44 473,3	-14%	-18%
HISZPANIA	4 219,5	11 245,1	9 700,2	25 702,0	130%	129%
STANY ZJEDN. AM.	7 326,5	23 005,8	9 093,3	41 475,2	24%	80%
INNE	70 025,5	171 121,7	67 048,0	206 837,1	-4%	21%
Razem	377 197,5	994 525,7	417 564,4	1 249 539,5	11%	26%

* dane zweryfikowane o eksport łososi do Polski przez terytorium Szwecji, wcześniej zakwalifikowane jako import ze Szwecji

Tabela 16

Eksport ryb i przetworów rybnych według ważniejszych krajów przeznaczenia w latach 2007-2008.

KRAJ	2007		2008		2008/2007	
	ton	tys. USD	ton	tys. USD	ton	tys. USD
NIEMCY	79 988,4	490 844,7	93 157,3	596 558,9	16%	22%
DANIA	49 232,7	67 008,4	42 626,1	56 173,6	-13%	-16%
WIELKA BRYTANIA	16 011,0	97 404,7	14 675,4	105 261,1	-8%	8%
FRANCJA	7 497,0	57 248,6	9 440,3	81 472,1	26%	42%
CZESKA REPUBLIKA	9 456,3	29 373,8	7 908,5	31 365,9	-16%	7%
RUMUNIA	5 677,8	10 807,9	6 767,5	16 697,0	19%	54%
WĘGRY	5 438,0	14 608,4	5 939,8	17 668,7	9%	21%
UKRAINA	3 868,1	3 727,5	5 692,6	5 738,6	47%	54%
JAPONIA	6 202,6	8 371,6	5 644,7	6 129,2	-9%	-27%
HOLANDIA	6 390,7	19 385,1	5 046,9	24 237,1	-21%	25%
INNE	53 665,4	164 534,0	60 409,8	226 679,8	13%	38%
Razem	243 428,1	963 314,7	257 308,9	1 167 982,0	6%	21%

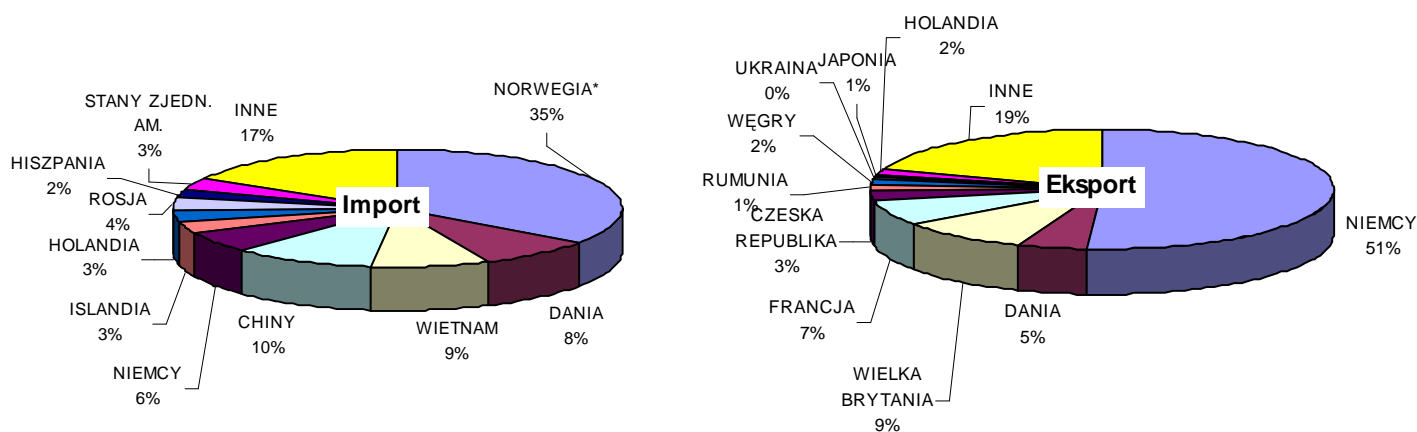
Struktura geograficzna handlu w 2008 r. (wartościowo)

Tabela 17

Przeciętna liczba zatrudnionych w gospodarce rybnej w latach 2007 – 2008 (tys. osób).

Wyszczególnienie	2007	2008	Wskaźnik 2008/2007
Rybołówstwo morskie	3,0	2,7	0,90
w tym: rybacy	2,8	2,7	0,96
Przetwórstwo ryb	17,5	17,3 ^{a/}	0,99
Handel	5,8	5,8 ^{a/}	1,00
O g ó ł e m	26,3	25,8^{a/}	0,98

^{a/} Dane nieostateczne.

Tabela 18

Przeciętna liczba zatrudnionych rybaków w latach 2007– 2008.

Wyszczególnienie	2007			2008		
	Sektor publiczny	Sektor prywatny ^{a/}	Razem	Sektor publiczny	Sektor prywatny ^{a/}	Razem
Rybołówstwo dalekomorskie	85	91	176	140	57	197
Rybołówstwo bałtyckie	58	2 581	2 639	50	2 461	2 511
O g ó ł e m	143	2 672	2 815	190	2 518	2 708

^{a/} Dane szacunkowe.